UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum conueniat ei secundum diuinam naturam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-72797

Visual Library

¶ Super Quæſtionis quinquageſimæocta uæ Articulum primum.

Titulus ut ſonat. ¶ In corpore artic. diſtinguit Auctor duos ſenſus q̃ſiti, & reſpondet uni-ca concluſione, ſcilicet, Vtroque modo Chriſto conuenit ſedere ad dexteram Patris. Diſtinctio eſt explicite de ly ſedere, quod ſignificat uel quietem, uel regiam ſeu iudiciariam dignitatem. Immiſcetur quoque diſtinctio de ly dextera, quòd ſignificat uel beatitudinem Patris, uel iudiciariam ſeu regiã poteſtatem. Declaraturque concluſio, & firmatur auctoritatibus Auguſtini.

¶ Aduerte pro tota hac materia duo. Primum eſt, quòd tam Sedere quam dextera ſumitur non proprie, ſed metaphorice, ut clare patet in litera. Si tamen de poſitione Chriſti inquantum homo quæratur, an ſtet uel ſedeat in cęlo, dicendum eſt, quòd ſtat. Et ratio eſt: quoniam poſitiones corporis dupliciter aſſumi poſſunt, uel in ordine ad officia humana, uel in ordine ad naturã. Et licet ſecũdum officia, diuerſi conueniant homini ſitus: quoniam pugnantis eſt ſtare, iudicantis ſedere &c. ſecundum tamen naturam unus eſt naturalis ſitus ſcilicet ſtare: ſedere enim, cubare, & huiuſmodi, infirmitatis ſeu imbecillitatis naturæ ſunt. Vnde cum Chriſtus ad uitam impaſſibilem reſurrexit, naturali ſitu propriæ naturæ in ſua fortitudine, quæ eſt ſtare, utitur.

3.diſt.22.q.3. art.3.q.2. Et ep.57.c.247. Et 10.6.c.9. Et ad Heb. 8.lec.1.

¶ Secũdum eſt, quòd ſedere metaphorice ſumptum in propoſito importat uel quieſcere ſeu habitare, uel regiam, ſeu iudiciariam non poteſtatem, ſed dignitatem. Et in hoc differt a tertia ſignificatione dexteræ metaphorice ſumptæ: dextera enim Patris ſumitur tertio modo pro regia ſeu iudiciaria poteſtate: ſedere autem pro dignitate, ut patet in ſequenti articulo. Nec obſtat quòd in hoc articulo dicitur, quòd ſeſſio ſecunda ſignificatione ſignificat regiam, uel iudiciariam poteſtatem: procedens enim Auctor naturali doctrinæ ordine de confuſis ad diſtincta, uſus eſt hic poteſtatis nomine, prout confundit in ſe dignitatem, explicaturus in ſequenti articulo diſtincte dignitatem ſeorſum a poteſtate, & illã ſeſſioni, hanc dexteræ attributurus.

QVAESTIO LVIII.

De ſeſſione Chriſti ad dexteram Patris, in quatuor articulos diuiſa.

DEinde conſiderandum eſt de ſeſſione Chriſti ad dexteram Patris.

Et circa hoc quæruntur quatuor.

¶ Primò, Vtrum Chriſtus ſedeat ad dexteram Dei patris.

¶ Secundò, Vtrum hoc conueniat ſibi ſecundum diuinam naturam.

¶ Tertiò, Vtrum conueniat ſibi ſecundum humanam naturam.

¶ Quartò, Vtrum hoc ſit proprium Chriſti.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum Chriſto conueniat ſedere ad dexteram Dei patris.

AD PRIMVM ſic ꝓceditur. Videtur, quòd Chriſto nõ cõueniat ſedere ad dexterã Dei C patris. Dextera enim, & ſiniſtra ſunt differentiæ poſitionum corporaliũ: ſed nihil corporale cõuenit Deo: quia Deus ſpiritus eſt, ut habetur Ioan. 4. ergo videtur quòd Chriſtus non ſedeat ad dexteram Patris.

¶ 2 Præt. Si aliquis ſedet ad dexteram alicuius, ille ſedet ad ſiniſtrã eius. Si ergo Chriſtus ſedet ad dexteram patris, ſequitur quòd pater ſedeat ad ſiniſtram Filij, quod eſt inconueniens.

D ¶ 3 Præt. Sedere & ſtare uidẽtur oppoſitionẽ habere: ſed Stephanus dicit act. 7. Ecce uideo cęlos apertos, & Filium hominis ſtantem a dextris uirtutis Dei. ergo uidetur quòd Chriſtus non ſedeat ad dexteram Patris.

SED CONTRA eſt, qđ dicit̃ Mar. vlt. Dominus quidẽ Ieſus poſtquam locutus eſt eis, aſcendit in celum, & ſedet a dextris Dei.

RESPON. Dicẽdum, ꝙ nomine ſeſſionis poſſumus duo intelligere, uidelicet quietem, ſecundum illud Luc. vlti. Sedete hic E in ciuitate: & etiam regiã uel iudiciariam poteſtatem, ſecundũ illud Prou. 20. Rex qui ſedet in ſolio iudicij, diſſipat omne malũ intuitu ſuo. Vtroq; ergo modo Chriſto conuenit ſedere ad dexteram Patris. Vno quidẽ modo, inquantũ æternaliter manet incorruptibilis ĩ beatitudine Patris, quę eius dextera dicitur, ſm illud Pſal. 15. Delectationes in A dextera tua uſque in finem. Vnde Aug. * dicit in lib. de Symbolo, Sedet ad dexteram Patris: Sedere, habitare intelligite, quomodo dicimus de quocũq; homine, in illa patria ſedit per tres annos. Sic ergo credite Chriſtũ habitare in dextera Dei patris: beatus enim eſt, & ipſius beatitudinis nomen eſt dextera Patris. Alio modo, dicitur Chriſtus ſedere in dextera Dei patris, inquãtũ Patri corregnat, & ab eo habet iudiciariam poteſtatem: ſi- B cut ille qui conſidet regi ad dextram, aſſidet ei in regnando, & iudicando. Vnde Aug. † dicit in alio ſermone de Symbolo, Ipſam dexteram, intelligite poteſtatem, quam accepit ille homo ſuſceptus a Deo, ut ueniat iudicaturus, qui prius uenerat iudicandus.

Lib. 1. c. 4. in prin. tom. 9.

li. 2. de Symbo. c. 7. non lõge a prin. tom. 9.

AD PRIMVM ergo dicendum quòd (ſicut Damaſ. * dicit in 4. lib.) non localem dexteram Patris dicimus: qualiter enim qui C incircunſcriptibilis eſt, localem adipiſcetur dexteram? Dextera enim & ſiniſtra eorum, quæ circunſcribũtur ſunt. dexteram autem Patris dicimus, gloriam & honorem diuinitatis.

Li. 4. ortho. fid. cap. 2.

AD SECVNDVM dicendum, ꝙ ratio illa procedit, ſm ꝙ ſedere ad dexterã, intelligitur corporaliter. Vnde Aug. † dicit in quodã ſermone de Symbolo, Si carnaliter acceperimus, ꝙ Chriſtus ſedet ad dexteram Patris, ille erit ad ſiniſtram. Ibi autem, ſ. in æter- D na beatitudine, omnis dextera eſt, quia nulla eſt ibi miſeria.

Li. 1. de ſymbo. c. 4. circa med. tom. 9.

AD TERTIVM dicẽdũ, ꝙ (ſicut Greg. † dicit in Homil. aſcenſionis) ſedere iudicantis eſt: ſtare uero pugnãtis, uel adiuuantis. Stephanus ergo in labore certaminis poſitus, ſtantẽ uidit, quẽ adiutorẽ habuit: ſed hunc poſt aſcenſionem Marc. ſedere deſcribit, quia poſt aſcenſionis ſuæ gloriam, iudex in fine uidebitur.

Homil. 29. in Euang. poſt med. illius.

ARTICVLVS II.

E *Vtrum ſedere ad dexteram Patris, conueniat Chriſto ſecundum quòd Deus.*

AD SECVNDVM ſic proceditur. Videt̃ ꝙ ſedere ad dexterã Patris, non conueniat Chriſto, ſecundum quòd Deus. Chriſtus enim, ſecũdum ꝙ eſt Deus, eſt dextera patris: ſed non uidetur idem eſſe dextera alicuius, & ille qui ſedet ad dexteram eius. ergo Chriſtus, ſecundum ꝙ eſt

¶ Super Quæſtionis quinquageſimæocta uæ Articulum ſecundum.

Titulus clarus. ¶ In corpore una concluſio: Chriſtus ſecundum quòd Deus ſedet ad dexteram Patris, Probatur. Sedere ad dexteram Patris nihil aliud eſt, quàm ſimul cum Patre gloriam deitatis, & beatitudinem & iudiciariam poteſtatem immutabiliter, & regaliter habere. ergo. Antecedens declaratur, ponendo tres ſignificationes dexteræ, & duas ſeſſionis. Conſequentia probatur: quia totum illud conuenit Chriſto, ſecundum quòd Deus. Et quia ponitur in concluſione illa præpoſitio Ad, dicendo, ad dextram: ideo Auctor ſubiungit, quòd in hac concluſione ly Ad, duo denotat, diſtinctionem perſonalem ſolam, & ſolum ordinem originis. Ex eo enim quòd ly ad, prępoſitio tranſitiua eſt: ac per hoc, acceſſum quendam unius ad alterum in hac materia deſignat & huiuſmodi acceſſus ſecundum rem, ſine diſtinctione & ordine nequit intelligi: & cum inter perſonas diuinas nulla ſit diſtinctio niſi perſonalis, & nullus ſit ordo, niſi originis, conſequens neceſſario fuit, ut ly ad, ſolam perſonalẽ diſtinctionem ſolũque originis ordinẽ importaret.

Heb. 1. lec. 3. & lec. 6. pri. & c. 8. lec. 7. & capit. 10. lec. 1.

¶ Super

Deus, non ſedet ad dexteram Patris.

¶ 2 Præt. Mar. vlt. dicitur, ꝙ dominus Ieſus aſſumptus eſt in cœlum, & ſedet a dextris Dei, Chriſtus autem non eſt aſſumptus in cęlum, ſecundum ꝙ Deus. ergo etiam neque, ſecundum ꝙ Deus, ſedet a dextris Dei.

¶ 3 Præt. Chriſtus, ſecundum ꝙ Deus, eſt æqualis patri & Spirituiſancto. ergo ſi Chriſtus, ſecundum quod Deus, ſedet ad dexteram Patris, pari ratione & Spiritus ſanctus ſedebit ad dexteram Patris & Filij, & ipſe Pater ad dexteram Filij & Spirituſſancti, quod nuſquam inuenitur.

Lib. 4. c. 2. SED CONTRA eſt, qđ Damaſ.* dicit, ꝙ dexteram patris dicimus gloriam & honorem diuinitatis, in qua filius Dei extitit ante ſæcula, ut Deus & patri conſubſtantialis.

Art. præced. RESPON. Dicendum, quòd ut ex prædictis † patet, nomine dexteræ tria intelligi poſſunt. Vno modo, ſecundum Damaſ. † gloria diuinitatis: alio modo, ſecundum Aug. * beatitudo patris: tertio modo, ſecundum eundem, iudiciaria poteſtas. Seſſio autem, ut dictum eſt, † uel habitationem, uel regiã ſeu iudiciariam dignitatem deſignat. Vnde ſedere ad dexteram Patris nihil aliud eſt, quàm ſimul cum patre habere gloriam diuinitatis, & beatitudinem, & iudiciariam poteſtatem, & hoc immutabiliter & regaliter. Hoc autem conuenit filio Dei, ſecundum ꝙ Deus. Vnde manifeſtum eſt, ꝙ Chriſtus ſecundum ꝙ Deus, ſedet ad dexteram patris: ita tamẽ ꝙ hæc præpoſitio ad, quæ tranſitiua eſt, ſolam diſtinctionem perſonalem importat, & originis ordinem, non autem gradum naturæ, uel dignitatis, qui nullus eſt in diuinis perſonis, ut in prima parte habitum eſt. †

Lib. 4. c. 2. — Li. 1. de ſymbo. c. 4. to. 9. — Ar. præced. — P. p. q. 42. art. 3.

AD PRIMVM ergo dicendum, ꝙ filius Dei dicitur dextera patris appropriate, per modum, quo etiam dicitur uirtus patris: ſed dextera patris ſecundum tres ſignificationes prædictas, † eſt aliquid commune tribus perſonis.

In corp. art.

AD SECVNDVM dicendum, quòd Chriſtus ſecundum ꝙ homo, eſt aſſumptus ad diuinũ honorem, qui in prædicta ſeſſione deſignatur: ſed tamẽ ille honor diuinus conuenit Chriſto, inquãtum eſt Deus, non per aliquam aſſumptionem, ſed per æternam originem.

AD TERTIVM dicendum, ꝙ nullo modo poteſt dici, ꝙ pater ſedeat ad dexteram Filij uel Spirituſſancti, quia Filius & Spirituſſanctus trahũt originem a patre, & non econuerſo: ſed ſpirituſſanctus proprie poteſt dici ſedere ad dexteram patris uel Filij, ſecundum ſenſum * prædictum: licet ſecundum quãdam appropriationem attribuatur Filio, cui appropriatur æqualitas: ſicut dicit Aug. † ꝙ in patre eſt unitas, in Filio ęqualitas, in Spirituſancto unitatis ęqualitatiſque connexio.

In corp. art. — Lib. 1. de doctr. Chriſt. c. 5. circa finem tom. 1.

ARTICVLVS III.

Vtrum ſedere ad dexteram Patris conueniat Chriſto, ſecundum quòd homo.

AD TERTIVM ſic ꝓceditur. Videtur, ꝙ ſedere ad dexteram Patris, non conueniat Chriſto ſecundum quòd homo. Vt enim Damaſ. * dicit, dexterã patris dicimus gloriã & honorem diuinitatis: ſed honor & gloria

F diuinitatis non conuenit Chriſto, ſecundum quòd homo. ergo uidetur quòd Chriſtus, ſecundum quòd homo, nõ ſedeat ad dexteram patris.

¶ 2 Præt. Sedere ad dexteram regnantis, ſubiectionem excludere videtur, quia qui ſedet ad dexteram regnãtis, quodammodo illi corregnat. Chriſtus autẽ, ſm̃ ꝙ homo eſt ſubiectus patri, ut dicitur 1. ad Cor. 15. ergo videtur ꝙ Chriſtus, ſecundum ꝙ homo, non ſit ad dexteram patris.

G ¶ 3 Præt. Roma. 8. ſuper illud, Qui eſt ad dexterã Dei, exponit gloſ. † ideſt, æqualis Patri in honore, quo Deus pater eſt, uęl ad dexteram patris, ideſt, in potioribus bonis Dei. Et ſuper illud Hebr. 1. Sedet ad dexterã Dei in excelſis, glo. * ideſt ad æqualitatẽ patris, ſuper omnia & loco, & dignitate: ſed eſſe ęqualem Deo, non conuenit Chriſto, ſecundũ ꝙ homo: nam ſecundum hoc ipſe dicit Io. 14. Pater maior me eſt. ergo uidetur ꝙ ſedere ad dexteram Patris, nõ conueniat Chri- H ſto, ſecundum quòd homo.

Glo. Ambr. hoc loco, & mo 5. — Glo. interlinearis ibi.

SED CONTRA eſt, qđ Augu. † dicit in ſermone de Symbolo, Ipſam dexteram, intelligite poteſtatem, quã accepit ille homo ſuſceptus a Deo, ut ueniat iudicaturus, q prius uenerat iudicãdus.

Li. 2. de ſymbolo, cap. 7. non longe a prin. to. 9.

RESPON. Dicendum, quòd (ſicut dictum eſt †) nomine dexteræ patris, intelligitur uel ipſa gloria deitatis ipſius, uel beatitu- I do æterna eius, uel poteſtas iudiciaria & regalis. Hæc autem præpoſitio ad, quẽdam acceſſum ad dexteram deſignat, in quo deſignatur conuenientia cum quadam diſtinctione, ut ſupra dictũ eſt. * Quod quidem poteſt eſſe tripliciter. Vno modo, ut ſit cõuenientia in natura, & diſtinctio in perſona, & ſic Chriſtus, ſecundũ quòd filius Dei, ſedet ad dexteram patris, quia habet eãdem K naturam cum patre. Vnde prædicta † conueniunt eſſentialiter Filio, ſicut & Patri, & hoc eſt eſſe in æqualitate patris. Alio modo, ſecundum gratiam unionis, quę importat econuerſo diſtinctionem naturæ & unitatem perſonæ. Et ſecundum hoc Chriſtus, ſecundum quòd homo, eſt filius Dei, & per conſequens ſedens ad dexteram patris, ita tamen quòd ly ſecundum quòd, non deſignet conditionem naturæ, ſed unitatem ſuppoſiti, ut ſupra expoſitum eſt. * Tertio modo, poteſt prædictus acceſſus intelligi ſecũdum gratiam habitualem, quæ abundantior eſt in Chriſto præ omnibus alijs creaturis, intantum ꝙ ipſa natura humana, in Chriſto, eſt beatior ceteris creaturis, & ſup d Omnes

Ar. præced. — Quæſtio. 1. art. 10. — D. 245.

¶ *Super Quæſtio. 58. Art. tertium.*

TItulus clar^s eſt. ¶ In corpore, tria fiunt. Primo reſumitur quid importet, ſedere ad dexteram Patris, ponderando maxime id qđ inſinuat ly ad. Secundo fit una diſtinctio trimembris, iuxta triplicem modum conuenientiæ, & diſtinctionis. Tertio diſtinctionem bimembrẽ, ſcilicet naturæ uel ſuppoſiti determinabilis per ly ſecũdum ꝙ ponens tres concluſiones, declarat.

Locis ſupra art. 2. inductis. — lib. 4. cap. 2. e med.

¶ Circa primum aduerte, ꝙ auctor non reſumit omnia, ſed facientia ad ſuum propoſitum: prætermittit enim ordinem, quem in reſponſione ad tertium præcedentis articuli tanti fecit, ut propterea negandũ omnino dixerit, Patrẽ ſedere ad dexteram Filij.

¶ Circa ſecundũ aduerte, ꝙ in ſecundo membro Auctor utitur illa propoſitione: quæ tamen magis eſt neganda, quam affirmanda, iuxta doctrinam ſuperius habitam. utitur enim ꝓpoſitione illa, Chriſtus, ſecundum quòd homo, eſt filius Dei: quam tamen uallauit ante & poſt, ita ut nulli errandi occaſio præberetur, ut patet in litera.

¶ Circa tertium aduerte, ꝙ prima concluſio, Chriſtus ſecũdum quòd Deus ſedet ad dexteram Patris: reſpondet primo dictis in ſecunda parte huius corporis. Secunda autem concluſio, Chriſtus ſecundũ ꝙ homo, ſedet ad dexterã Patris, prout ly homo ſtat pro natura, reſpõdet tertio loco dictis in ſecunda parte corporis. Tertia uero concluſio, id eſt Chriſtus ſecũdum quòd homo, ſedet ad dexterã Patris, ut ly homo denotat unitatem ſuppoſiti, reſpondet ſecundo dictis in ſecũda parte corporis. Coactus eſt autẽ Auctor ad has diſtinctiones, ut dignitatẽ Chriſti hominis, & auctoritates ſane intellectas ſaluaret.

Ar. præced. — In iſtomet art.